

**ខ្លឹមសារសង្ខេបសំណើកំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសុំឲ្យចេញសេចក្តីសម្រេចលើសិទ្ធិរបស់កំណាង
ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានអំពីការឆ្លងទោស (E72, 9 June 2009)**

ពាក្យគន្លឹះ៖ សិទ្ធិដាក់សារណា, ទំនាក់ទំនងដល់ទោសទណ្ឌ

អង្គហេតុនិងការសម្រេច៖ ដើម្បីធានានូវសិទ្ធិរបស់ខ្លួនលើសំណងការខូចខាតនិងចូលរួមឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី តាមរយៈមេធាវី បានស្នើសុំដល់ TC ដើម្បីដាក់សារណាស្តីពីទោសទណ្ឌនិងសាកសួរជនជាប់ចោទ។

ជាដំបូង មេធាវី អះអាងថា ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជានិងវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អវតក មិនចែងហាមទេ។ ការសាកសួរជនជាប់ចោទនិងដាក់សារណា គឺជាផ្នែកមួយនៃសិទ្ធិចូលរួមប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធភាពរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី (civil party: cp) (កថាទី៣)។ អ្វីដែលស្នើសុំមិនមែនដើម្បីកំណត់ទោសចំនួនប៉ុន្មានទេ តែពាក់ព័ន្ធផលវិបាកនៃបទឧក្រិដ្ឋរបស់ជនជាប់ចោទលើ CP...។ ទិដ្ឋភាពខ្លះ វាមានទំនាក់ទំនងគ្នា និងជះឥទ្ធិពលលើកម្រិតនៃទោស។ ជាក់ស្តែង ទម្រង់នៃការចូលរួមដូចជា ការជួយនិងសម្រួល ឬសហឧក្រិដ្ឋកម្ម (joint criminal enterprise: JCE) (ការចូលរួមមិនផ្ទាល់) ច្រើនតែទទួលទោសស្រាល (កថាទី៧)។ វិធានផ្ទៃក្នុងនៃអវតក មិនចែងហាម ក៏ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ ចែងផ្តល់សិទ្ធិទូលាយ និងច្រើនប្រភេទដល់ CP ដូចជាសិទ្ធិដាក់សេចក្តីថ្លែងការណ៍ចុងក្រោយ (វិធាន៩៤(១) ហើយមិនបានកម្រិតវិសាលភាពទេ។ ប្រព័ន្ធស៊ីវិលឡ មិនមានសវនាការដោយឡែកស្តីពីការកំណត់ទោសទេ។ ទោះបីចៅក្រមមានធនានុសិទ្ធិទូលាយក្នុងការគ្រប់គ្រងសវនាការ ក៏មិនត្រូវពន្លាតកម្រិតសិទ្ធិរបស់ CP។ វិធានផ្ទៃក្នុងនៃអវតក មិនហាមឃាត់ និងឆ្លងកាត់ការធ្វើវិសោធនកម្មជាច្រើនដង ប្រសិនបើមានចេតនារាំងនោះ គេបានចែងរួចទៅហើយ (កថាទី១៤)។ មានការអនុវត្តអនុញ្ញាតឲ្យដាក់សារណា។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំងមិនចែងហាម។ ប្រទេសមួយចំនួនដូចជា ស្វីស អេស្ប៉ាញ បានអនុញ្ញាតឲ្យជនជាប់ចោទប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងទោសទណ្ឌ (កថាទី៣២)។ ការអះអាងថា ការអនុញ្ញាតដាក់សារណានាំឲ្យពន្យារដល់សវនាការនិងប៉ះពាល់ដល់សមភាពរវាងភាគី (equality of arms) មិនសមហេតុផលទេ ជនរងគ្រោះរងចាំស្ទើរជាង៣០ឆ្នាំមកដល់ពេលនេះនូវយុត្តិធម៌។

កំណត់សំគាល់៖ ១. ក្នុងប្រព័ន្ធស៊ីវិលនៃប្រព័ន្ធស៊ីវិលឡ មិនមានសវនាការដោយឡែកស្តីពីពិរុទ្ធភាពនិងទោសទណ្ឌ។ ២. ច្បាប់មិនចែង មានន័យថាគេអាចធ្វើបាន។

Groups 1 and 2-Civil Parties' Co-Lawyers' Joint Request for A Ruling on the Standing of Civil Party Lawyers to Make Submissions on Sentencing, ECCC, E72 (9 June 2009)

Key Issues: Right to make submissions (សិទ្ធិណែនាំ), relation to sentencing, facts, and decision.

Facts/Arguments: To secure their right to reparation for damages and ensure effective participation, Civil Parties (CPs), through their lawyers, requested the Trial Chamber for permission to submit arguments on sentencing and to question the accused. The lawyers argued that the Cambodian Criminal Procedure Code and the ECCC Internal Rules (IRs) do not prohibit this. They contended that questioning the accused and making submissions are part of the Civil Parties' right to effective participation. They clarified that the request was not to determine the quantum of the penalty, but to address the consequences of the accused's crime on the Civil Parties, which is related to and influences the level of the sentence. The lawyers further noted that participation forms, such as aiding and abetting or Joint Criminal Enterprise (JCE) (indirect participation), often result in a lighter sentence. The ECCC IRs do not prohibit this, but instead grant broad and varied rights to CPs, such as the right to make a final statement (Rule 94(1)), without limiting its scope. In the civil law system, there is no separate hearing on sentencing. Although judges have broad discretion in managing the hearing, they should not unduly restrict the rights of CPs. The IRs have been amended multiple times; if there was an intent to prohibit such submissions, it would have been codified. Some countries, like Switzerland and Spain, allow the accused to appeal against the sentence. The claim that allowing submissions would cause delays and affect the equality of arms was deemed unreasonable, as victims have waited nearly 30 years for justice.

Notes: 1. In the inquisitorial system of civil law, there is no separate hearing between guilt and sentencing. Note 2: If the law is silent, it means it is permissible.